

ЛІТЕРАТУРА

1. Дьяченко Г. Полный церковно-славянский словарь / Г. Дьяченко. – Москва: Вильде, 1899. – Т.1. – 567 с.
2. Медведик Ю. Катехизаційна спрямованість духовнокантової творчості як один із чинників християнізації суспільства / Ю. Медведик // Київське музикознавство: Збірка статей. – Вип. 6. – Київ, 2001. – С. 24-33.
3. Матіяш Д. Особливості поетики української барокової духовної пісні (на матеріалі покаючих пісень) / Д. Матіяш // Магістеріум: Літературознавчі студії. – Вип. 4. – Київ, 2000. – С. 23-30.
4. Повна Симфонія до Святого Письма Старого та Нового Завіту. [Укладач і відпов. редактор П. Смук]. – Львів: Свічадо, 2004. – 1312 с.
5. Прийдіте поклонімся. – Молитовник. – Львів: Свічадо, 2007. – 988 с.
6. Про церковний спів. Декрет Львівського Архиепархіального Собору, читаний дня 25 квітня, 1941 р. [Укладач І. Червінський]. – Львів, 2001. – 10 с.
7. Сулій Н. Рецепція галицьких різдвяних пісень у збірнику Василя Барвінського «Колядки і шедрівки» / Н. Сулій // Молодь і ринок. – 2009. – № 3 (50) березень. – С. 139-143.
8. Термінологічно-правописний порадник для богословів та редакторів богословських текстів. [Гол. ред. М. Петрович]. – Львів, 2005. – 130 с.
9. Naumow A. Teologia bożonarodzeniowych pieśni Bohoǳasnyka / A. Naumow // Z kołędą przez wieki: Kolędy w Polsce i w krajach słowiańskich. – Krakow-Tarnow, 1996. – S. 463-470.

УДК 78. 2У+78.9

І. М. МАТІЙЧИН

**ОТЕЦЬ ЛЕВ ДЖУЛИНСЬКИЙ В ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ
УКРАЇНСЬКОЇ ДУХОВНОЇ ПІСНІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТ.**

У статті розглядається багатогранна діяльність греко-католицького священика Лева Джулинського, який започаткував видавничу справу на Бережанщині. Акцентується увага на його ролі у розвитку української духовної пісні кінця ХІХ – початку ХХ ст.

Ключові слова: Л. Джулинський, пісенний матеріал, збірники духовних пісень, духовенство, парафії, галицькі часописи.

І. М. МАТІЙЧИН

**ОТЕЦ ЛЕВ ДЖУЛИНСКИЙ В ИСТОРИИ
РАЗВИТИЯ УКРАИНСКОЙ ДУХОВНОЙ ПЕСНИ**

В статье рассматривается разносторонняя деятельность греко-католического священника Л. Джулинского, начавшего издательское дело на Бережанщине. Акцентируется внимание на его роли в развитии украинской духовной песни конца ХІХ – начала ХХ века.

Ключевые слова: Л. Джулинский, песенный материал, сборники духовных песен, священнослужители, верующие, галицкая периодика.

І. М. МАТІЙЧИН

**PRIEST LEV DZHULYNSKIY IN THE HISTORY OF DEVELOPMENT
OF UKRAINIAN SPIRITUAL SONG**

The article deals with many-sides activity of Greek-Catholic Priest L. Dzhulynskiy who started publishing business in Berezhany district. The attention is paid to his role in the development of Ukrainian spiritual song at the end of the ХІХ – the beginning of ХХ centuries.

Key words: L. Dzhulynskiy, song material, anthology of spiritual songs, clergy, believers, Halician periodicals.

Отець Лев Джулинський,
рисунок невідомого автора

3 березня 2012 року святкуватимемо 165 років з дня народження визначного у своїй подвижницькій праці, проте скромного в амбіціях працівника на ниві релігійного просвітництва отця Лева Джулинського. Він належить до тих церковних діячів, які працювали не заради покращення посадового чи матеріального становища, а повністю віддавалися справі релігійного і культурного служіння своєму народові, завдяки яким Галичина і стала духовним П'ємонтom України. Якщо в історії журналістики ще можна знайти короткі відомості про діяльність священика на видавничій ниві, то його заслуги в інших сферах життя, зокрема у музичній культурі, є маловідомими.

Роль українського духовенства у розвитку музичної культури Галичини є значною і пов'язана зі специфікою суспільного розвитку українців цього краю. Ця тема знайшла відображення у музикознавчій спадщині Бориса Кудрика, зокрема у його праці «Участь духовенства в галицько-українській музичній культурі» (Богословія, 1938, с. 208-214). У радянський період внесок священиків у культурний розвиток народу замовчувався, а то й отримував викривлене трактування (це стосується й отця Л. Джулинського). З 90-тих років ХХ ст. тема ролі духовенства у галицькій музичній культурі висвітлювалася у працях Л. Кияновської, О. Козаренка, М. Черепанина та ін. Та йшлося у них передусім про композиторську діяльність авторів-священиків. Вплив отця Л. Джулинського на розвиток української духовної пісні носить опосередкований характер, проте він досить значний, тому потребує окремого висвітлення.

Метою статті є розкриття ролі отця Л. Джулинського у процесі відродження українського духовного піснетворення на основі розмовної мови галицьких українців.

Культурне життя українців Галичини ХІХ ст. тісно пов'язане із діяльністю греко-католицького духовенства, представники якого активно працювали над розвитком різних сфер громадського життя. Особливо великий вплив мали священики у селах, адже були близькі селянам за способом ведення господарства і, будучи освіченими людьми та здобувши відповідною пастирю поведінкою авторитет (за деякими винятками), мали моральне право впливати на організацію життя парафійан. В. Доманицький, аналізуючи життя галицьких українців, пише: «І в тому селі, де за священика людина щира, совісна, працьовита і дбає про свій народ, там зараз же це знати. В такому селі і школа добра, і читальня там буде, і хліборобське та позичкове товариство, і потребительська крамниця, і молочарська спілка; там і газет люде більше виписують та книжок більше читають. Священики й самі господарюють, ходять коло саду, бджіл і селянам показують, як треба коло того ходити» [3, с. 42].

Цікаво, що, окрім релігійно-просвітницької роботи, багато священиків дійсно приділяли велику увагу економічній діяльності парафійан, розуміючи, що бідним селянином легше маніпулювати, а високий моральний дух має опиратися і на матеріальну незалежність особистості. Андрій Пашук наводить конкретні приклади діяльності духовенства, спрямованої на піднесення добробуту селян, зокрема: організацію шпихлірів (громадських зерносховищ), громадських взаємодопомогових позичкових кас, згуртування селянських дрібних ґрунтів та роботу над їх поліпшенням, започаткування кооперативного руху тощо [17, с. 217].

Така різностороння подвижницька праця багатьох священиків сприяла згуртуванню парафійан, їх активності та самореалізації, а відтак і зростанню суспільної свідомості простого народу. Адже в умовах бездержавності української спільноти, постійної загрози розчинитися в агресивному просторі іншомовних культурних впливів духовні провідники нації спрямовували свої потуги не тільки на піднесення культурно-освітнього та матеріального рівня народу, але й на запобігання його асиміляції¹.

¹ Про загрозу переходу українців до римо-католицької церкви (т. зв. латинізацію) свідчать такі публікації: Доманицький В. Про Галичину та життя галицьких українців. – Київ: Просвіта, 1909. – С. 8.;

Особливо громадська активність зростає у другій половині XIX ст. Переломною подією стає так звана «культурна автономія», надана австрійським урядом провінціям у 1867 році. Поступово починають засновуватися товариства культурно-просвітницького плану, українці беруть щораз активнішу участь у політичному житті краю, захищають свої інтереси в галицькому сеймі.

Активна громадська позиція багатьох діячів греко-католицької церкви дала їм змогу стати духовними провідниками народу, сприяючи національному відродженню галицьких українців. Більше того, як наголошує І.Паславський, величезною є роль греко-католицької церковної традиції у виробленні власне українського інтелектуального середовища в Галичині, у формуванні тут української інтелігенції як такої [16, с. 10]. Поважний консерватизм більшості галицьких інтелігентів того часу (з усіма його плюсами і мінусами) інспірований саме релігійним характером їхньої освіти.

Процес демократизації культури відбивається на різних ділянках мистецького життя галицьких українців, у т.ч. в музичній творчості. Аматорське музикування охоплює все ширші кола любителів музики, особливо у жанрі хорового співу. Як стверджує М. Загайкевич, в умовах німецької культурної експансії саме «аматорство давало основні кадри виконавців і творців української музики і майже зовсім перейняло функції професійних організацій» [4, с. 10].

Поява значної кількості хорових колективів (як світських, так і церковних) виявляє брак відповідного для виконання музичного матеріалу. Адже, як слушно зауважує Л. Кияновська, перевага культурно-просвітницьких тенденцій спричинилась до значних зрушень у художніх смаках, а відтак і в композиторській творчості, зокрема «більша увага приділяється творчості для аматорських колективів, звідси і значна кількість художньо невибагливих, але зручних для виконання і національно-патріотичних опусів – себто з яскраво «розвиваючими» суспільними функціями» [6, с. 115].

Попит на твори подібного кшталту відчують і церковні громади, і насамперед їх провідники – священики. Проблема ускладнювалася традицією використання у богослужіннях церковно-слов'янської мови, на той час вже мало зрозумілої не тільки парафіянам, а й деяким церковнослужителям. Щоб залучити якомога більше вірян до участі у церковних відправах, а також зробити цю участь осмисленішою, церковні діячі виступили у пресі із закликом до написання духовних пісень розмовною мовою галицьких українців.

Одним з ініціаторів подібних звернень був отець Лев Джулинський (1849-1923¹). Він народився в с. Лапшин (тепер Бережанський р-н Тернопільської обл.) у сім'ї священика. У 1868 р. вступив до духовної семінарії, а 1872 р. висвятився на священика. З 1881 р. служив парохом у с. Лапшин [18, с. 123].

Отець Лев Джулинський належав саме до того типу священиків, які були аніматорами сільського життя, щиро вболіваючи за долю своїх краян. В його особі поєднався священик, громадський діяч і економіст-комерсант. Л. Джулинський організував у селі народну читальню і зайнявся виданням літератури для широкого загалу, започаткувавши на Бережанщині видавничу справу. Вікіпедія подає відомості, що у с. Лапшин Л.Джулинський приймав широке коло письменників, поетів, мовознавців, художників, журналістів, істориків, друкарів, у співпраці з якими видавав чисельну літературу для народу. З ініціативи священика було засновано «Головний склад всякого дрібного краму» в Лапшині з філіями в Болотні та Розвадові [1, с. 17]. З його ж подання 1894 року було засноване Товариство побудови нових і реставрації старих церков, яке проводило систематичну роботу з вивчення пам'яток малярства та архітектури [1, с. 21].

1889 року виходить у світ двотижневик «Посланникъ. Письмо церковно-народное», який видавався у Бережанах і Перемишлі (видавець і редактор Лев Джулинський). Вже у ч.1 цього часопису друкується замітка «О пісняхъ церковно-народнихъ», в якій автор (зі змісту

Домет.В. Взаємини межі рускою церковною піснею а руским народом // Альманах музичний. – Львів, 1904. – С.70; Явецький К. Цікаві, хоч і як дримаючі цифри // Діло. – 1910. – Ч. 289. – С. 3; Письма з краю // Діло. – 1910. – Ч. 257. – С. 3.

¹ М. Романюк помилково вказує 1924 р. смерті.

зрозуміло, що Л. Джулинський) висловлює свої думки щодо активнішого залучення парафіян до церковного життя через духовні пісні. Він вважає неприродним те, що «наш співлюбний народ руський» замовкає у храмі Божім, задовольняючись принагідним «відшпигуванням молитов, яких не раз добре і не розуміє» [15, с. 2]. У статті згадуються збірники давніх духовних пісень, які вже майже не виконуються, бо «задля свого язика і складу в цілім народі прийнятися не можуть». Тому висловлюється надія, що молодь, яка навчається у духовних семінаріях, займеться творенням нових пісень «у дусі нашого обряду», «котрі би весь народ співав перед і по Службі Божій, перед і по вечірні, особливо в прилучених церквах, коли священник не все приїхати може; пісні при процесіях в поле, обходах всіляких і походах народу на празники і відпусти, пісні на великий піст, пісні про всі правди віри, пісні ранні і вечірні, на всі празники в році, про всі чесноти, словом цілий катехизм в піснях укладений» [15, с. 3]. Таким чином, Л. Джулинський не тільки змальовує широке поле для творчості потенційних авторів, але й вказує на ті сили, які б могли зайнятися піснетворчістю.

Автор замітки робить висновок, що настав час нові пісні творити, але й «старих не понехати» і, щоб цю справу розпочати, вміщує в цьому ж випуску текст нової пісні «Боже, нам поможи», «сочинену моим жичливим сусідою Вс. о. С. Лепким¹ з Поручина а в ноти уложену нашим учителем г. Лукою Ремеза». На жаль, пісня подана без нот, та й віршований текст невисокої якості, мабуть, тому і не отримала розповсюдження. Зате вже у ч. 2 «Посланника» надрукована пісня тих же авторів «Христос воскрес! Радість з неба» (також без нот), яка передруковувалася багато разів як з нотами, так і без них і залишається популярною до наших днів.

У наступних випусках «Посланника» було надруковано ще кілька віршованих текстів пісень, у т.ч. пісні «Пречистая Діво, Небесная Мати» С. Лепкого і Л. Ремези, також відомої за кількома передруками, зокрема у збірках В. Матюка. А з 1890 року першість у пропаганді духовного піснетворення переймає «Книжочка мисійна», виданням і редагуванням якої також займався о. Лев Джулинський.

Слід згадати, що того ж 1889 року у релігійному часописі «Душпастир» вийшла стаття «Допись з села», підписана криптонімом Дж., яку з великою вірогідністю віднесемо до авторства Л. Джулинського. Зміст її подібний до попередньої статті. Автор констатує брак актуальної духовнопісенної продукції («ми пісень церковних для народу способних совершенно не маєм і що тії, котори до тепер посідаєм, не суть до употреблення») і наголошує: «Не поможе тут строєніє хотьби і як величавих церквей, если наш народ піснями церковними не воодушевиться до свого обряду» [2, с. 84-85]. Цікавим є те, що автор, закликаючи створювати нові пісні, допускає на початках користати «з багато нагромадженого матеріалу других народів» і «що знайдеться в них найкращого і духові нашого народу найотвітнішого умістною рукою перекласти на нашу мову»². І головне: «Що до язика належить триматись чистого народного, галицького і всяких експериментів язикових якнайбільше вистерігатись» [2, с. 85].

У цій статті відбилась бажання церковнослужителів якнайшвидше мати потрібний духовнопісенний матеріал, його велике практичне значення, а також наголошувалось власне на новій якості цих пісень – опорі на розмовну мову народу (адже літературних стандартів української мови на той час не існувало, і галичани, починаючи від М. Шашкевича, шукали свої шляхи виходу з цього становища).

Подібні статті були непоодинокі у галицьких часописах того часу. З-поміж інших варто виділити чи не найпершу замітку подібного змісту у «Галицькому Сіоні», видану ще 1882 року «О потребі набожних пісней в малорускім язичі» [5, с. 437-439], підписану (...ій), яку, можливо, також написав Л. Джулинський. Висловлені у ній думки перегукуються з

¹ З праці Р. Горака «Довга дорога до Лапшина» дізнаємося, що йдеться про отця Сильвестра Лепкого, батька Богдана Лепкого.

² Цією порадою дійсно скористалися ряд авторів, тою чи іншою мірою використавши у деяких піснях запозичення переважно з польської духовнопісенної спадщини.

розглянутими публікаціями, але є ще у ній заклик до «маєтніших людей» жертвувати кошти на конкурсній премії за створення відповідних духовних пісень.

Висловлені у згаданих замітках думки Л. Джулинський намагався реалізувати у новому виданні – «Книжочках мисійних», які виходили у світ у 1890-1911 роках. Окрім статей, віршів на релігійну тематику, оповідань повчального змісту, у «Книжочках» регулярно друкувалися тексти духовних пісень (з нотами чи без них), а під окремими віршами містилися заклики до композиторів створити і надіслати мелодії до них з обіцянкою кращі нотні матеріали надрукувати. У ч.1 за 1895 р. після нотованого подання пісні Г. Кончевича «Святий Боже» від редакції міститься примітка, що в такий спосіб хотіли б подати в «Книжочці мисійній» всі молитви щоденні, тобто редакція заохочувала композиторів до написання у першу чергу пісень-переспівів найбільш вживаних молитов.

Така редакційна практика принесла свої плоди, і це дало змогу два випуски «Книжочки мисійної» [7] присвятити пісням-молитвам під назвою «Молебні часи» (упорядники О. Нижанківський та І. Луцик). Згодом у структурі «Книжочок мисійних» вийде ще кілька випусків, присвячених духовним пісням («Біблія Старого і Нового Завіта в 50 піснях» І. Луцика [12], «Півець. Збірник нових церковно-народних пісень» І. Дуцька [11]), а деякі числа часопису містили підбірки пісень під назвою «Нові коляди» [8], «Страстні пісні» [9], «Нові пісні» [10].

Таким чином, «Книжочка мисійна» спонукала потенційних авторів духовних пісень до творчості, давала їм можливість оперативного друкуватися, надавала віршовані тексти для їх музичного опрацювання, формувала тематичні підбірки пісень релігійного змісту, деякі з яких переросли у окремі духовнопісенники.

Авторами пісень, поміщених у часописі, є переважно представники греко-католицького духовенства. Більшість пісень композитори писали на тексти Теофіля Луцика та Ієроніма Луцика. Серед найактивніших композиторів цього видання – О. Нижанківський, В. Матюк, М. Горчинський. Слова і музику до своїх пісень писали Ю. Бачинський та І. Дуцько. Останній став найбільш плідним автором «Книжочки мисійної» з 1904 року.

У «Книжочці мисійній» знаходимо пісні різної мистецької вартості. Це єдине видання, де міститься біля двох десятків духовних пісень, невідомих з інших джерел. Багато з них створені на мелодії вже популярних піснетворів¹. Але значна частина апробованих тут нових пісень передруковувалася згодом у інших виданнях, розповсюджуючись серед віруючих. Найкращі з них виконуються дотепер, а саме: «Христос воскрес! Радість з неба» С. Лепкого і Л. Ремези, «Во Вифлеємі нині новина» І. Луцика і В. Матюка, «О Мати Божа, до серця твого» О. Шарковського і В. Матюка, «Страдальна Мати», «Тіло Христове прийму», «В Вифлеємі новина», «Вірую, Господи» (всі І. Дуцька).

Крім уже згаданих видань отця Л. Джулинського, що містили духовні пісні, його коштом у Перемишлі були видані окремі духовнопісенники під назвою «Збірник церковно-народних пісень». Вперше такий збірник, підготовлений Віктором Матюком та Теофілем Луциком, з'явився 1897 року. Він перевидавався ще два рази у 1900 та 1902 роках і є відомим саме як I випуск 1900 року. У 1900 р. вийшли три випуски «Збірника». Перший і другий підготовлені В. Матюком і Т. Луциком, а третій – О. Нижанківським та Т. Луциком. Упорядники «Збірника» були й авторами надрукованих там пісень (В. Матюк і О. Нижанківський – музики, Т. Луцик – віршів). Крім того, до складу збірок входять пісні й деяких інших авторів: Р.С (І. Луцика), С. Лепкого (авторів слів) та Г. Кончевича, М. Горчинського, Л. Ремези, Д. Бортнянського (авторів музики).

Репертуар «Збірника церковно-народних пісень» базується на духовнопісенному матеріалі, попередньо надрукованому у «Книжочці мисійній». Упорядники «Збірника» творчо підійшли до пісенного матеріалу «Книжочки мисійної» і, де була потреба, привели у відповідність наголоси віршованого тексту і музики, виправили ритмічні неточності тощо.

Треба зауважити, що, окрім переважно нових пісень, «Книжочка мисійна» та «Збірник церковно-народних пісень» містять і деякі давні духовнопісенні зразки, дещо осучаснюючи їх поетичні тексти («щоб старих пісень не понехати»). Таке поєднання вказує на підґрунтя, на

¹ Тут відобразилася давня традиція написання нових пісень «на тон» інших, добре відомих.

якому з'явилася і розвивалася нова хвиля духовного піснетворення, на генетичний зв'язок пісень різних часових поколінь.

Крім згаданих видань, які відіграли значну роль у розвитку української духовної пісні, Л. Джулинський видавав і ряд інших, що свідчить про широту його інтересів та щедрість натури. Як пише В. Передирій [18, с. 124], священник зі своїм сином Михайлом (з інших джерел – найстаршого сина звали Микола, що, мабуть, більш достовірно) організував у Перемишлі першу друкарню, з якої вийшли молитовники для греко-католиків, художні та музичні твори, підручники для початкових шкіл, сільськогосподарські календарі. Планував друкувати серії для потреб душпастирів «Руський Амвон. Бібліотека проповідей». Коштом Л. Джулинського видавалася «Театральна бібліотека Посланника», в якій друкувалися невеликі за обсягом драматичні твори на релігійні теми та побутово-повчального плану. Його ж стараннями надруковано «Талмуд, або наука о жидівській вірі», що заперечувала чутку про жорстокість іудейства, а також «Нове життя, новий лад» – книгу про Коран» [13, с. 292]. 1901 року Л. Джулинський вперше в Галичині розпочав видавати збірники гумористичних віршів, а також започаткував видання листівок (кореспонденційних карток) на основі популярних українських пісень [1; с. 19]. Як пише Л. Сніцарчук, «пресові зусилля провінційного священника були належним чином оцінені і читачами, і владними структурами: щорічно Л. Джулинський отримував допомогу на видання встановлену сеймом у квоті 400 зл.» [19, с. 97]. Правда, тут же зауважує, що через вірність священника етимологічному правопису (згаданий консерватизм) допомогу було призупинено.

Отець Лев Джулинський був людиною значно ширшого масштабу за провінційного священника, але, на жаль, так і не отримав відповідної посади, де б міг повністю реалізуватися як духовна особа і громадянин. Р. Горак пише: «Лише один раз йому запропонували працю душпастиря в Тернополі, і то блюстителі дохідних місць зробили так, щоб він не зайняв цього місця» [1, с. 21]. А в радянські часи пам'ять про видатного священника була зневажена, його добрі наміри зведені до корисливого розрахунку. Приводом до такого перекручування фактів стала історія, пов'язана з Д. Січинським. Мріючи почути першу в Західній Україні оперу, Лев Джулинський дав притулок хворому Денису Січинському та створив йому відповідні умови для написання опери «Роксоляна». Цей благочинний жест став у радянський період приводом для звинувачень священника в «експлуатації людського таланту», і тільки в наш час добре ім'я Левові Джулинському вдалося повернути зусиллями титанічної праці Романа Горака, який детально вивчив всі обставини справи і висвітлив їх у своїй статті, відкинувши безпідставні звинувачення і зробивши висновок: «Люди, подібні до отця Лева Джулинського, були тими, яким випала та страшна муравлина щоденна праця, яка самим вершинам була не під силу і які зберігали нашу тотожність, наші традиції, дух, без котрих ми, як нація, нічого б не були варті» [1, с. 22].

Внесок отця Л. Джулинського у розвиток української духовної пісні важко переоцінити. Саме він один із перших озвучив на сторінках галицьких часописів потребу у новій духовнопісенній продукції, закликав потенційних авторів до її написання і заохочував можливістю оперативного друкування новостворених пісень. Він стояв біля витоків нового етапу українського духовного піснетворення, визначальною рисою якого стала орієнтація на розмовну мову народу, був одним з ідеологів цього процесу. Постать отця Л. Джулинського як священника і громадського діяча ще мало вивчена, але сьогодні ми маємо можливість досліджувати різні грані його діяльності, вносячи свій вклад у повернення доброго імені цієї непересічної особистості, незаслужено згнаної і приниженої у радянський період.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горак Р. Довга дорога до Лапшина / Роман Горак // Із забуття. Генеалогічні дослідження [упор. Зиновія Служинська]. – Львів, 2002. – С. 3-44.
2. Дж. Допись з села (О потребі релігійно-церковних пісней для народа) // Душпастир. – Львів, 1889. – С. 83-86.
3. Доманицький В. Про Галичину та життя галицьких українців / Василь Доманицький – Київ: Просвіта, 1909. – 80 с.

4. Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини XIX ст. / Марія Петрівна Загайкевич. – Київ: Вид-во Академії Наук УРСР, 1960. – 191 с.
5. (...ій). О потребі набожних пісней в малорускім язиці // Галицький Сіон. – Т. 3. – Ч. 4. – 1882. – С. 437-439.
6. Кияновська Л. Стильова еволюція галицької музичної культури XIX – XX ст. / Любов Олександрівна Кияновська. – Тернопіль: Астон, 2000. – 340 с.
7. Книжочка мисійна. – Ч. 11-12. – 1898.
8. Книжочка мисійна. – Ч. 11. – 1903.
9. Книжочка мисійна. – Ч. 3. – 1904.
10. Книжочка мисійна. – Ч. 5. – 1904.
11. Книжочка мисійна. – Ч. 3-4. – 1906.
12. Книжочка мисійна. – Ч. 7-8. – 1906.
13. Кушнір А. Отець Лев Джулинський – громадський діяч і меценат / Кушнір Антін, Васильєв Марта // Український родовід. Матеріали III міжобласної генеалогічної конференції. – Львів, 2003. – С. 288-292.
14. Лапшин. – <http://www.uk.wikipedia.org>.
15. О пісняхъ церковно-народнихъ // Посланникъ. – Ч. 1. – 1889. – 1 квітня.
16. Паславський І. Українська інтелігенція і церковна традиція / Іван Паславський. – Львів: Логос, 1993. – 36 с.
17. Пашук А. Українська церква і незалежність України / Андрій Пашук. – Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2003. – 288 с.
18. Передирій В. Джулинський Лев / В. Передирій // Українська журналістика в іменах / Ред. М. Романюк. – Вип. 11. – Львів, 2004. – С. 123-124.
19. Сніцарчук Л. Українська преса 1812-1890 рр. – «достойне свідоцтво культурної та народної свідомости» / Л. Сніцарчук // Українська преса в Україні та світі XIX – XX ст. – Львів, 2007. – С. 57-106.

УДК 78.02 (477)

Т. М. ЛАЗУРКЕВИЧ

СУЧАСНА ІНТЕГРАЦІЯ ХАРКІВСЬКОЇ БАНДУРИ ЯК ОДИН З ФАКТОРІВ РОЗВИТКУ АКАДЕМІЧНОГО КОБЗАРСЬКОГО МИСТЕЦТВА УКРАЇНИ

У статті розглядається сучасний процес відродження в Україні бандури харківського типу і виконавської школи Гната Хоткевича. Автор висвітлює хронологічні етапи і наводить приклади творчої діяльності ентузіастів цього процесу, які спричиняються до удосконалення харківської бандури як інструмента і відповідного напрямку бандурного мистецтва.

Ключові слова: харківська бандура, виконавство, відродження, спосіб гри, бандуристи.

Т. М. ЛАЗУРКЕВИЧ

СОВРЕМЕННАЯ ИНТЕГРАЦИЯ ХАРЬКОВСКОЙ БАНДУРЫ КАК ОДИН ИЗ ФАКТОРОВ РАЗВИТИЯ АКАДЕМИЧЕСКОГО КОБЗАРСКОГО ИСКУССТВА УКРАИНЫ

В статье рассматривается современный процесс возрождения в Украине харьковской бандуры, а также исполнительской школы Гната Хоткевича. Автор освещает хронологические этапы и приводит примеры творческой деятельности энтузиастов этого процесса, которые способствуют совершенствованию харьковской бандуры как инструмента и соответственного направления бандурного искусства.

Ключевые слова: харьковская бандура, исполнительство, возрождение, способ игры, бандуристи.